

หน้าที่ทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

Administrative Functions Affecting Academic Management In School Under The Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1

เพ็ญศิริ ยาสิงห์ทอง¹⁾ และ วัลลภา อาริรัตน์²⁾

Pensiri Yasingthong¹⁾ and Wallapha Ariratana²⁾

¹⁾สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University

²⁾รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหน้าที่ทางการบริหาร และการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ทางการบริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และ 3) ศึกษาหน้าที่ทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 437 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า หน้าที่ทางการบริหารในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก หน้าที่ทางการบริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก และพบว่าตัวแปรทำนายที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา คือ หน้าที่ทางการบริหารด้านการประสานงาน ด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการนำ ทำนายได้สูงสุดร้อยละ 77.20

คำสำคัญ: หน้าที่ทางการบริหาร การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the administrative functions and academic management in schools under the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1, 2) study the relation between administrative functions and academic management in these schools, and 3) study the administrative functions affecting academic management in these schools. Sampling group consisted of 437 persons including directors and teachers in schools under the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1. Questionnaire was used as a study tool. Data was analyzed through frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis. The research findings revealed that overall image of both administrative functions and academic management indicated a high level of mean score. Positive relation was found between administrative functions and academic management in these schools. Predictor variables of administrative functions that could affect academic management in schools included coordination, control, planning, and leading with the best predictive ability at 77.20%.

Keywords: Administrative functions, Academic management in school

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการปฏิรูประบบการบริหาร การศึกษา เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ เนื่องจากการ ปฏิรูปการศึกษา และยกระดับประเทศเข้าสู่คุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษา มิใช่เป็นเพียงการใช้ชีวิต ภาระหนึ่งในสถานศึกษาเท่านั้น แต่เป็นเสมือนปัจจัย ในการดำรงชีวิต ที่ทุกคนต้องแสวงหาและเพิ่มพูน อยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบคลุม หน้าที่การงาน ตลอดจนความก้าวหน้าและมั่นคงต่อประเทศ สรุป คือการจัดการศึกษาจำเป็นจะต้องดีมีคุณภาพเพื่อ ผลผลิตที่ได้ดีไปด้วย [15]

งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการ ศึกษาในระดับสถานศึกษาเนื่องจากการบริหารงาน วิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับ หลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน คือ ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี อยู่ร่วมในสังคมได้ อย่างมีความสุข และมีความเป็นไทย ผู้บริหารต้อง เป็นผู้นำทางวิชาการทั้งด้านหลักสูตรและการเรียน การสอน ซึ่งหมายความว่า ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายต้องรู้และเข้าใจกรอบแนวคิดของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัด ทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี จนสามารถนำไป ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นไป ตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง และในขณะเดียวกันก็

สนองความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งสามารถ นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ ด้วยการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การ พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม และการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสม [8]

จากที่กล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า การบริหาร งานวิชาการ จะมุ่งสู่ความเป็นเลิศได้ องค์การต้องมีการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ต่าง ๆ และจัดทำแผน งานเพื่อประสานกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะกระทำในอนาคต ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีกระบวนการในการบริหารจัดการที่ดี ซึ่ง ธงชัย สันติวงษ์ [4] กล่าวว่าหน้าที่ ทางการบริหารเป็นกระบวนการในการจัดการ งานใน สถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ 5 ประการคือ 1) การวางแผน คือการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อยุทธกิจ และกำหนดขึ้นเป็น แผนการปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติขึ้นไว้เป็น แนวทางการทำงานในอนาคต 2) การจัดองค์การ คือ การจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจ หน้าที่ให้อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสม ที่จะช่วยให้ งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้ 3) การบังคับบัญชา สั่งการ คือการสั่งการงานต่าง ๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา 4) การประสานงาน คือการเชื่อมโยงงานทุกคนให้ เข้ากันได้ และไปสู่เป้าหมายเดียวกันในที่สุด 5) การ ควบคุม คือ การที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้

ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการวางแผน การจัดการ จะต้องดำเนินการในองค์รวม ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญที่จะขับเคลื่อนองค์การให้สู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องของการจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หน้าที่ทางการบริหารดังกล่าวจะบรรลุได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีกระบวนการในการวางแผน การจัดการอย่างเป็นระบบตรงกับแนวคิดของ ลีอองซารคอง [11] ที่กล่าวว่าในการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกระบบจะการจัดหน้าที่ทางการบริหาร ต้องมีการดำเนินการภายใต้กรอบการดำเนินงาน 5 ประการคือ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งงาน การประสาน และการควบคุม สอดคล้องกับ จันทราณี สงวนนาม [3] ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ จะมีคุณภาพดีมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ การบริหารสถานศึกษาต้องตระหนักเพื่อนำองค์กรหรือสถานศึกษาให้ไปสู่เป้าหมายหรือทิศทางที่ถูกต้องและที่สำคัญที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีส่วนที่เกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการ เพราะงานวิชาการในสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นงานหลักที่เป็นหัวใจสำคัญโดยผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบวางแผนงานทุกระดับ ตั้งแต่งานวิชาการจนถึงการเรียนการสอนของครูอาจารย์ ซึ่งกล่าวได้ว่าเกี่ยวกับทุกกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญต้องเข้าใจกระบวนการจัดการในหน้าที่ทางการบริหารเป็นอย่างดี จะต้องมีการวางแผนองค์การ สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมิให้มีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหน้าที่ทางการบริหาร และการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ทางการบริหาร กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

3. เพื่อศึกษาหน้าที่ทางการบริหาร ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 184 คน และครู 1,615 คน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 1,799 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 127 คน และครูจำนวน 310 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 437 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ตัวแปรต้น คือ หน้าที่ทางการบริหาร มาจากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีโดยใช้แนวคิดทฤษฎีของ Henry Fayol เป็นหลัก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การประสานงาน 4) การนำ และ 5) การควบคุม และตัวแปรตาม คือ การบริหารงานวิชาการโดยยึดขอบข่ายของ กระทรวงศึกษาธิการ [1] และการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และความสอดคล้องกับบริบทในการวิจัย ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ 6) การส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

และ 8) การบริการทางวิชาการแก่หน่วยงานภายนอก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่าแบบให้ค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับหน้าที่ทางการบริหาร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .955 และ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่าแบบให้ค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .954

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามหน้าที่ทางการบริหารที่ส่งผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณระดับการปฏิบัติหน้าที่ทางการบริหารและการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ทางการบริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์หน้าที่ทางการบริหารที่ส่งผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

หน้าที่ทางการบริหารในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าหน้าที่ทางการบริหารด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือหน้าที่ทางการบริหารด้านประสานงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก หน้าที่ทางการบริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก และหน้าที่ทางการบริหารด้านการประสานงาน ด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการนำ สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ว่าส่งผลกระทบต่อสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้ร้อยละ 77.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

หน้าที่ทางการบริหารในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าหน้าที่ทางการบริหารด้านการวางแผนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีการกำหนดยุทธศาสตร์แล้วนำมาจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับบริบท นโยบาย ของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ [13] ที่กล่าวไว้ว่า การวางแผนเป็นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติไว้ล่วงหน้า โดยการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และเลือกแนวทางปฏิบัติที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร โดยที่กระบวนการวางแผนนั้น แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ การเตรียมการก่อนการวางแผน การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา การกำหนดแผนงานและโครงการต่าง ๆ การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล โดยสอดคล้องกับ เสนาะ ดีเยาว์ [14] กล่าวไว้ว่าขั้นตอนการวางแผนต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ ได้แก่ การหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้ และการสรุปผลเกี่ยวกับข้อมูลทั้งหมด และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หน้าที่ทางการบริหารด้านประสานงาน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากโรงเรียนสู่ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องน้อยรวมทั้งกระบวนการส่งข่าวสารและความเข้าใจจาก

บุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งไม่ได้เท่าที่ควร การสื่อความหมายถ้าผู้รับไม่เข้าใจข่าวสารการสื่อความหมายก็ไม่อาจประสบความสำเร็จได้การบริหารงานต้องอาศัยการติดต่อที่ดี จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการประสานงานที่ดีการประสานงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน ทำให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปอย่างถูกต้องบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้องค์การมีลักษณะเป็นระบบของความร่วมมือที่ดีอยู่เสมอ

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด ทั้งนี้ เพราะระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในปัจจุบันนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานวิชาการ ตามหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษา ทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพ และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ [2] ที่ศึกษาการปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนยังมีไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [5] ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน พบว่า สภาพปัจจุบัน กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ซึ่งในบางโรงเรียนขาดแหล่งเรียนรู้ ขาดการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน การดำเนินการรักษาและซ่อมแซมอาคารเรียนน้อย ห้องสมุดของโรงเรียนไม่เป็นเอกเทศ สภาพแวดล้อม ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาเหตุจาก งบประมาณจำกัด บุคลากรไม่เพียงพอ และห้องเรียนไม่เพียงพอ

หน้าที่ทางการบริหาร มีความสัมพันธ์กับการ

บริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายละเอียดแล้ว พบว่า หน้าที่ทางการบริหารด้านการประสานงาน มีความสัมพันธ์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hewson, M.G.&Hewson,P.W [10] ได้ศึกษาหน้าที่ทางการบริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า หน้าที่ทางการบริหาร มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าหน้าที่ทางการบริหารและการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการกำหนดหน้าที่ทางการบริหารเป็น หลัก ในการบริหารโรงเรียน ซึ่งหน้าที่ทางการบริหารด้านการประสานงานมีความสัมพันธ์กันสูงกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เนื่องจากการประสานงานเป็นการร่วมมือการทำงาน ของทุกฝ่ายเพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน สอดคล้องกับ Maslow, A.M. [12] กล่าวถึงการประสานงานเป็นเรื่องซึ่งเกี่ยวกับความร่วมมือของผู้นำและผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย

หน้าที่ทางการบริหารด้านการประสานงานด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการนำสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้ร้อยละ 77.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าหน้าที่ทางการบริหารเป็นภารกิจที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ และการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลักษณะ สุกุลทอง [6] ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร กิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของ

สถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้ว หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ วันเผด็จ มีชัย [17] ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ หน้าที่ทางการบริหารด้านการจัดองค์การ ไม่สามารถพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการในการจัดโครงสร้างขององค์การมีความซับซ้อน อีกทั้งการจัดองค์การจะมุ่งเน้นจัดการที่ตัวบุคลากรหรือครูในโรงเรียนให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากการปฏิบัติงานของครูที่มีต่อนักเรียนและโรงเรียน ไม่เหมือนกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การอื่น ๆ ที่มีปัจจัยมากมายที่ไม่อาจควบคุมได้ สอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ บุญพร [9] ได้สรุปไว้ว่า การจัดองค์การมีความสำคัญเนื่องจากในปัจจุบัน องค์การที่มีขนาดใหญ่ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงานได้ง่าย ซึ่งถ้าไม่มีการจัดองค์การ องค์การนั้นย่อมที่จะต้องวุ่นวายอย่างมากเนื่องจากไม่มีแนวทางในการปฏิบัติงานและมีการทำงานที่ไม่เป็นระบบ ทำให้งานที่ทำนั้นอาจจะซ้ำซ้อนกันหรือทำงานขัดแย้งกันและอาจทำให้งานที่ทำนั้นเสร็จล่าช้ากว่ากำหนด ดังนั้น การจัดองค์การจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ถ้าองค์การนั้นมีการจัดโครงสร้างการทำงานที่ดี ก็จะทำให้ระบบงานขององค์การมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานการวิจัย

1.1 หน้าที่ทางการบริหารด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบโครงสร้างการสื่อสารและการนำข่าวสารจากสำนักงานลงสู่โรงเรียนรวมทั้งประสานงานกับโรงเรียนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

1.2 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และโรงเรียนในสังกัด ควรกำหนดนโยบายการดำเนินการร่วมกัน พร้อมทั้งให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในโครงการหรือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งระดมทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การนำปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน เป็นต้น

1.3 หน้าที่ทางการบริหารด้านการประสานงาน ด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการนำ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้ถึงร้อยละ 77.20 ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จึงควรนำหน้าที่ทางการบริหารทั้ง 4 ด้านบรรจุลงในหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติก่อนดำรงตำแหน่งในสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารงานวิชาการอย่างสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่ทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2.2 ควรมีการนำหน้าที่ทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มาพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. 2546.
- [2] กฤษฎา การิฐุม. ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2554.
- [3] จันทราณี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สยามสปอร์ตอินดิเคท. 2545.
- [4] ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร : การศึกษาการจัดการแผนใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. 2548.
- [5] บุษบา ช่วยแสง. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อยน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. 2553.
- [6] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การจัดการและการบริหารอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี. 2544.
- [7] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ. 2553.
- [8] ปัญญา แก้วกียูร. การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545.
- [9] พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. องค์การและการจัดการ. นครปฐม : สถาบันราชภัฏนครปฐม. 2545.
- [10] พิทักษ์ อุดมชัย. หน้าที่ทางการบริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2552.
- [11] ลือชา สารคง. การศึกษากระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ผ่านการประเมินสถานศึกษาเกณฑ์คุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 2547.
- [12] สมิต สัจฉกร. เทคนิคการประสานงาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สารธาร. 2546.
- [13] สมคิด บางโม. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์. 2550.
- [14] เสนาะ ดิยาว. หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ เสกสรร ไชยเอื้อ. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ที่วัดด้วยการปฏิรูปการศึกษา ระดับสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2546.
- [15] วิลาวรรณ รพีพิศล. หลักการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วิจิตรทัศน์. 2550.
- [16] วันเผด็จ มีชัย. ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2554.